

SOBREVUIRE EN TEMPS DE CRISI

Els clubs de barata van servir per a ajudar a viure a 6 milions de persones encara que ara s'han estancat i decaigut notòriament.

Quan el pitjor moment de la crisi econòmica sacsejava la societat argentina amb recessió i després amb la devaluació de la moneda i una alta inflació, els clubs de barata van florir ràpidament com un fenomen que ajudava la gent a sobreviure. Entre l'octubre del 2001 i el maig del 2002, uns 6 milions de persones van trobar la manera d'alimentar-se diàriament gràcies a ells. Aquests clubs van arribar a tenir gairebé 6.000 seus, que majoritàriament obrien les portes a desocupats en cerca de menjar. Per La Bernalesa, situada a l'Ajuntament de Quilmes —als afores de la ciutat de Buenos Aires—, la que va arribar a ser la seu més important, hi passaren durant l'any passat 30.000 persones per dia.

Però en menys d'un any, la realitat ha canviat. Mes de 5.000 clubs de tot el país van tancar les portes i avui només queden uns 1.000 punts oberts. En la Xarxa Global admeten que, en aquest moment, només hi ha unes 100.000 persones que viuen de la barata. La majoria dels socis se'n van anar quan van aparèixer els plans Jefes y Jefas del Hogar implantats pel president provisional Eduardo Duhalde. Els plans de subsidi es van multiplicar, de manera que avui els clubs funcionen per sota del 10%, sobretot en la conurbació de Buenos Aires, on s'atenen cada dia una mitjana de quaranta persones, mentre que abans sobrepassaven les cent taules.

Amb els butxaques buides. Quan la societat argentina es va quedar sense liquiditat en el mercat, i els diversos estats, nacional, provincials i municipals, van arribar a la suspensió de pagaments, van néixer tot tipus de noves formes de barata, que els més benèvolts van anomenar "economia informal". En ple terratrèmol econòmic, aquest remei medieval s'instal·lava en una economia que ni tan sols era "en desenvolupament". Són part d'una crisi que té característiques inèdites, per l'altíssim nivell d'urbanització que té l'Argentina —gairebé el 90% de la població viu en ciutats i això impedeix que es pugui tornar ràpidament a una economia de subsistència o d'autoproducció parcial—. Si bé la barata va trobar una funció de substitució a la falta d'ocupació, també va topiar amb límits de proveïment per cobrir les necessitats bàsiques

dels participants. Aquest motiu, juntament amb l'encariment dels productes i a la paral·lela insatisfacció per la falta d'oferta van ser els motius principals de la caiguda abrupta de la concurrència de la gent. Per a Heloisa Primavera, de la Xarxa de Barata Solidària, la caiguda de les seus "és deguda a les irregularitats que es van cometre. Hi va haver una crisi de confiança. La culpa no va ser només de la falsificació dels mateixos crèdits, sinó també de l'excés d'emissió de la moneda que s'utilitzava en els clubs". Amb el temps, els punts de barata van perdre autonomia i els polítics van fer tot el que van poder per explotar-los en benefici seu. Per a ella, el sistema va fer fallida perquè va créixer sense gaire control. Al cap de poc temps de posar-se

en funcionament, i més enllà de l'optimisme precipitat de polítics oficialistes, la caiguda de la barata no reflecteix, però, una millora de les condicions de la major part de la població.

Funcionar sense crèdits. La localitat de Bernal, sota l'administració de l'Ajuntament de Quilmes, a la província de Buenos Aires, sempre ha estat capdavantera en el fenomen de canviar. Sent conscients que els crèdits van fer decaure i fins fracassar els clubs, en el club Tical intenten tornar a l'esperit original: canviar productes per productes. Els crèdits estaven molt devaluats per la quantitat de bitllets falsos (*truchos*) que hi havia. És per això que en aquest nou club es va suspendre l'ús dels crèdits —la moneda—. Ara la gent hi va i sobre les taules d'aquests clubs de barri hi posa sabates, farina, plantes, roba, truites i fins i tot records. S'acorda un preu per a cada producte i per fer l'intercanvi s'anota en un paper els valors que cadascun hi posa i que s'enduú.

Una vegada més, aquest país veu com creix amb rapidesa una idea participada per un sector solidari de la societat, però que al mateix temps un altre s'encarrega de fer fracassar gairebé immediatament. Sembla que aquest sigui el destí tràgic d'una Argentina que molts intenten comprendre i que té les seves explicacions en orígens més profunds que en el fugaç creixement dels plans Jefes y Jefas del Hogar de 150 pesos, que no cobreixen ni el 25% d'una cistella de subsistència. **E. R.**